

La aniversare

(At the Anniversary)

(Full text in Romanian)

Gheorghe TÎRPE

profesor și conducător de doctorat la Universitatea din Craiova (1981-)

În a doua jumătate a secolului trecut, pentru a reduce decalajul față de țările avansate, România a pariat pe dezvoltarea explozivă a industriei electrotehnice și, mai apoi, a celei electronice. Ca rezultat, au fost intens dezvoltate capacitățile de producție ale uzinelor existente, printre care: Electroaparataj, Electromagnetica, Electrotehnica, FCME din București, Electroputere din Craiova, Electromotor din Timișoara, Electroprecizia din Săcele etc. În paralel, au fost create noi întreprinderi, de exemplu: Fabrica de Calculatoare, FEPER, Automatica, IPRS la București; Electrotimiș, AEM, Fabrica de Memorii la Timișoara; Conductoare la Zalău; Transformatoare la Filiași; Electrocontact la Botoșani; Celule la Băilești; Aparataj Auto la Sf. Gheorghe și multe altele [1]. În mod firesc, o asemenea dezvoltare trebuia să aibă la bază o puternică activitate de cercetare, de creație științifică și tehnică autohtone, ceea ce s-a și realizat prin înființarea și dezvoltarea Institutului de Cercetări Electrotehnice.

În cei 65 de ani de activitate neîntreruptă, ICPE a fost puternic implicat în tot ce a însemnat „electric way”. Programul de electrificare rurală, programul feroviar, programul de construcție hidrocentrale, inclusiv Porțile de Fier, platformele de foraj marin, programul de metrou, programul nuclear, programul de construcție locomotive diesel electrice și electrice, cercetarea și realizarea unor noi materiale pentru industrie sunt doar câteva exemple care arată că, în toată această perioadă de 65 de ani, ICPE a avut un rol deosebit în dezvoltarea materială și spirituală a societății românești [2].

La dezvoltarea calitativă a industriei electrotehnice, a contribuit și politica de achiziții de licențe, înțelept promovată de

miniștrii: Alexandru Necula, Ion Avram, Cornel Mihulecea. Licențele: „Brown Boveri” pentru locomotive diesel electrice, ASEA pentru locomotive electrice, „Delle” pentru aparatajul de înaltă tensiune, „Pentaconta” pentru centrale telefonice, „Thomson” pentru bunuri de larg consum, toate au însemnat un salt important în nivelul de performanță și de calitate al produselor, dar, în același timp, o puternică infuzie de tehnologie.

Autorul acestor rânduri a avut șansa de a fi contemporan și participant activ la istoria dezvoltării industriei electrotehnice, la început, între anii 1958-1973, în calitate de inginer cu diferite funcții, inclusiv cea de inginer șef de concepție la Uzina Electroputere Craiova, apoi ca director al AEM Timișoara, iar din 1981, în calitate de profesor și conducător de doctorat la Universitatea din Craiova.

Uzina Electroputere din Craiova a fost înființată în anul 1949 și s-a dezvoltat rapid, mai ales, după 1960, când s-au realizat primele locomotive diesel electrice, ajungând ca, la începutul anilor '70, să devină un mare complex industrial integrat. Profilul principal de fabricație l-a reprezentat realizarea și livrarea de: motoare electrice de medie și de mare putere, transformatoare de putere, aparataj de înaltă tensiune și mare putere, locomotive diesel electrice și electrice. Principalii beneficiari ai acestor produse au fost: transportul pe calea ferată, centralele hidro- și termoelectrice, centrala nuclearelectrică, liniile de transport al energiei electrice de medie și înaltă tensiune, în general, toate marile obiective de investiții de după anul 1960. O parte însemnată a producției realizate a fost livrată la export. Uzina Electroputere și-a creat și dezvoltat

compartimente de cercetare-proiectare proprii și a beneficiat de importante colaborări cu institutele de cercetare de profil din țară, în special cu ICPE. Concepția și realizarea laboratoarelor de încercări de înaltă tensiune și mare putere, a laboratoarelor uzinale, a standurilor de încercări, a locomotivelor diesel electrice și multe altele au reprezentat rezultate semnificative ale colaborării specialiștilor din ICPE cu cei din Electroputere. În această conjunctură, încă de la începutul anilor '60, au apărut și primele cercetări științifice de inginerie industrială [3]. De menționat, în acest sens, anul 1963 când a avut loc prima „Conferință de comunicări tehnice Electroputere” și anul 1967 când apare primul volum de „Comunicări tehnice Electroputere”. Dezvoltarea și intensificarea activității proprii de cercetare au creat condițiile înființării, în anul 1969, a Centrului de Cercetare Electroputere (CCE), sub conducerea lui Dumitru Cârstea ca director și Sever Șontea ca secretar științific. Crearea CCE a dat un mare impuls activității de cercetare, mai ales, datorită abordării temelor din Programul Național de Cercetare, elaborat și coordonat de ICPE. Și așa, s-a ajuns ca într-un timp scurt, de 9 ani, CCE să se transforme în Institutul Național de Cercetare pentru Electrotehnică (ICMET) Craiova care are o activitate prestigioasă și în prezent. Trebuie menționat că, la începuturile activității sale, institutul de la Electroputere a fost coordonat direct de ICPE, prin directorul general Florin Teodor Tănăsescu, un mare specialist și un manager cu o viziune clară privind etapele de parcurs și soluțiile de adoptat pentru atingerea obiectivului propus.

Păstrez în amintire, cu aleasă prețuire, toate întâlnirile de colaborare cu profesorul Tănăsescu și pe cele de la Electroputere, și pe cele de la Electrotimiș sau AEM, din fiecare întâlnire eu având ceva de învățat.

Uzina Electroputere a fost nu numai o citadelă a industriei electrotehnice românești, ci și o mare școală de formare a specialiștilor în diverse domenii. Uzina a beneficiat de propriul Grup Școlar Profesional și de Liceul Industrial Electrotehnic în care au fost pregătiți muncitori de diferite specialități, maiștri și tehnicieni cu studii medii. La Electroputere, au fost repartizați și angajați sute de

specialiști cu studii superioare: ingineri, economiști, fizicieni, chimiști, matematicieni. Aceștia au organizat și condus toate activitățile din uzină. Cu regretul că nu pot să-i nominalizez pe toți, îi amintesc pe: Alexandru Dombi, Alexandru Heinrich, Mihai Liculescu, Ion Licu - directori generali; Vladimir Popovici, Saul Lerer, Nicolae Niță, Albert Marx - directori tehnici; Nicolae Lefter, Virginia Gemescu, Constantin Ioniță - directori economici; Valerius Mihail Stanciu, Ion Gemescu, Liviu Tănăsescu, Traian Mihai, Felix Căpraru, Emil Mârzan, Mihai Dur, Gheorghe Tîrpe - ingineri-șefi; Maximilian Băltănoiu, Mathe Balazs, Doru Costina, Vlad Diaconu, Ion Ciucă, Andrei Marinescu, Liviu Mândrea, Ilie Mărgărit, Gheorghe Murărețu, Costin Rădulescu, Sergiu Stamate, Victor Simanschi, Ionel Răducănu, Victor Stănescu, Gheorghe Toma - conducători de servicii de proiectare, șefi de laboratoare și de servicii tehnice. De la Electroputere, au promovat în funcții de conducere la nivel ministerial specialiști ca: Ion Crișan, Ion Licu, Alexandru Heinrich, Valerius Mihail Stanciu, Hero Areșteanu, Anton Pușcașu, Saul Lerer. Și tot de la Electroputere, după o utilă experiență practică, s-au transferat în activitatea de cercetare și în învățământul superior numeroși specialiști, printre care profesorii universitari: Cornel Ambrozie, Dumitru Cârstea, Aurel Câmpeanu, Ion Cioc, Ovidiu Drăgănescu, Beno Herșcovici, Andrei Marinescu, Iulian Popescu, Valerius Mihail Stanciu, Sever Șontea, Mihai Mangra, Gheorghe Tîrpe. Rezultatele remarcabile obținute la Electroputere în activitatea de cercetare științifică de inginerie industrială au fost determinate, în principal, de anumiți factori de conjunctură. Unul din acești factori a fost infuzia de tehnologie străină, de nivel înalt, prin licențe de fabricație și colaborări directe cu firme de renume: Brown-Boveri (Elveția), ASEA (Suedia), Delle (Franța), Elin (Austria) și altele. Un alt factor a constat în crearea și dezvoltarea bazei materiale necesare cercetării: laboratoare generale și specializate, secție de fabricație SDV, secție de producție utilaje pentru autototare, bibliotecă tehnică și centru propriu de informare-documentare, abonaamente la principalele reviste tehnice de specialitate. La acestea, se adaugă angajarea și formarea unui puternic corp tehnico-ingineresc de cercetare și proiectare

tehnologică. Apoi, uzina a beneficiat de aportul inovator al unor mari inventatori, dintre care amintim pe: Ștefan Grosu, Costin Rădulescu, Gheorghe Toma, Sever Șontea, Paul Meindt, Alfred Kaleder și mulți alții. Și, nu în ultimul rând, trebuie menționat climatul de muncă favorabil activității de cercetare-inovare. Conducători tehnici ca: Alexandru Heinrich, Vladimir Popovici, Nicolae Niță, Valerius Mihail Stanciu sau Albert Marx au înțeles că cercetarea și creația nu pot fi numai „sarcini de serviciu”, ci necesită stimulare și sprijin permanent.

În încheierea acestor rânduri de remember, gândul meu bun se îndreaptă, cu admirație și grațitudine, către toți aceia care, timp de 65 de ani, au navigat în barca pe nava amiral ICPE, către toți aceia care s-au

desprins și au continuat drumul ales cu forțe proprii spre: IPA, ICCE, Electrouzinproiect, ICE, ICMET și către toți aceia care au navigat în ambarcațiuni mai mici, cu toții având aceeași direcție: valorificarea superioară a inteligenței tehnice românești.

Bibliografie

[1] Stanciu V.M., Tănăsescu F.T., „Alexandru Necula: Un «leader» al industriei electrotehnice românești (în memoriam)”, în *EEA*, nr.1, 2010.

[2] ***, ICPE: *Primii 60 de ani* (material de prezentare).

[3] Șontea S., Tîrpe Gh., *Cercetări științifice de inginerie industrială. Unele realizări la Electroputere și la Universitatea din Craiova între anii 1958-2011*, Craiova: Ed. Sintech, 2014.